

динамічний розвиток економіки України, а в подальшому стане фундаментальною основою для підвищення рівня конкурентоздатності української продукції на внутрішніх та зовнішніх ринках її збуту.

Література:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 р. № 40–IV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
2. Захаркін О. О. Інноваційна діяльність підприємства: теоретичний аспект / О. О. Захаркін // Проблеми економіки. – 2013. - №4. – С. 274-280.
3. Волощук Л. О. Інноваційна діяльність та розвиток промислових підприємств України: проблеми статистичного та економічного аналізу / Л. О. Волощук // Проблеми економіки. – 2014. - №4. – С. 269-274.

УДК 3 330

О.Л. МАЗУР,
студент
Т.Г. ГАЙВОРОНСЬКА,
доцент кафедри економіки підприємства і підприємництва,
кандидат економічних наук
e-mail: mzr11@vandex.ua
Хмельницький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розкрито сутність формування та розподілу прибутку аграрних підприємств, його значення у діяльності організації. Розглянуто схему розподілу прибутку та визначено чинники, що впливають на нього.

Актуальність теми дослідження. Проблема управління прибутком підприємства аграрного сектора економіки є складною та багатогранною, оскільки суб'єкту підприємницької діяльності потрібно забезпечувати необхідну платоспроможність і дохідність, а також враховувати специфічні для даної галузі особливості кругообігу коштів. Від ефективності управління прибутком залежить фінансовий стан сільськогосподарського підприємства, його місце в ринковому середовищі, рівень розвитку галузі в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню формування та розподілу прибутку аграрних підприємств присвячені роботи відомих вітчизняних та зарубіжних вчених: Іващенко О.В., Приказюка О.В., Бутинця Ф.Ф., Багера О.О., Бланка І.А. та інших.

Метою даної роботи є визначення методів управління та розподілу одержаного прибутку; виявлення чинників, що впливають його величину задля покращення діяльності, а також підвищення якості виробленої продукції та зниження її собівартості.

Виклад основного матеріалу. Рівень національної економічної безпеки визначається рівнем безпеки певних секторів економіки. Для України агропромисловий комплекс є ключовою складовою фінансової безпеки держави, адже саме ця галузь формує 38% товарного експорту та 12,1% валового внутрішнього продукту (дані за 2015 рік)[4]. Одним із найважливіших показників, які характеризують фінансову безпеку підприємства, є прибуток.

Прибуток є основним джерелом здійснення виробничої діяльності. За його рахунок формуються бюджетні ресурси держави, здійснюється фінансування розширення підприємств, стимулюється робота персоналу, збільшуються обсяги виробництва, прибуток використовують на реконструкцію і технічне переозброєння основних засобів, удосконалення технології. Одержання прибутків є основною метою діяльності підприємства.

Враховуючи специфіку аграрної галузі, можна виділити такі особливості формування прибутку сільськогосподарських підприємств, які впливають із характеру їх діяльності:

1. Висока ймовірність неотримання прибутку в результаті обставин, які не залежать від підприємства, зокрема природно-кліматичні умови (характерна сезонність виробництва)[5].

2. Значна частина прибутку спрямовується на придбання та експлуатацію дорогих основних засобів (процес виробництва здійснюється на великих площах, при цьому використовуються сільськогосподарські машини).

3. Формування прибутку відбувається залежно від періоду закінчення виробничого процесу, оскільки сам процес виробництва не збігається з календарним роком.

4. За частиною продукції не формуються фінансові результати, оскільки вона спрямовується на внутрішньогосподарське споживання, в т.ч. на виробництво іншого кінцевого продукту.

5. Може використовуватись різний порядок формування і розподілу прибутку, у зв'язку із особливостями організаційно-правових форм діяльності аграрних підприємств.

Усі чинники, що впливають на прибуток можна поділити на дві групи: зовнішні (не залежать від діяльності підприємства) та внутрішні (перебувають у компетенції підприємств). До зовнішніх чинників відносяться природні умови, державне регулювання цін, розмір податкових ставок тощо. Внутрішні чинники поділяються на виробничі, тобто наявність і використання засобів та предметів праці, трудових, фінансових ресурсів і позавиробничі: соціальні умови праці та життя населення, природоохоронна діяльність підприємства. Усі ці чинники перебувають у тісному взаємозв'язку і впливають на величину прибутку. Аналіз сили їх впливу на прибуток дає змогу знайти та раціонально використати резерви зростання прибутку аграрних підприємств і підвищити їх рівень фінансової безпеки.

У зв'язку з цим діяльність вітчизняних підприємств, незалежно від форм власності, спрямовується на те, щоб забезпечити зростання прибутку або принаймні його стабілізацію на певному рівні[3].

Протягом останнього року спостерігалось зростання рівня прибутків сільськогосподарських підприємств, але це швидше відбувається через негативні явища в національній економіці, а не внаслідок ефективної політики щодо формування і розподілу прибутку в структурі самого підприємства. І знову ж таки, зростає не реальний, а тільки номінальний фінансовий результат.

Для підвищення рівня прибутковості (рентабельності) підприємства використовують різні моделі управління прибутком. Вони включають в себе: планування, прогнозування та контроль за формуванням, розподілом та використанням одержаного прибутку.

Головним завданням планування прибутку є створення умов, які б сприяли підвищенню його рівня. В процесі планування використовуються різноманітні методи: метод прямого розрахунку, аналіз перекриття ліквідності, аналіз перекриття ліміту рентабельності, прогноз рентабельності та інші.

Процес прогнозування прибутковості є достатньо складним елементом управління. Це пов'язано з тим, що в нашій державі склалася досить несприятлива політична та фінансова ситуація, що не дозволяє здійснювати точні прогнози, особливо на тривалий період. Присутність інфляції, зміна цін на ринку, коливання курсу валют – всі ці явища значно знижують їх достовірність, тому доцільно складати короткострокові прогнози.

Контроль є важливою складовою. Її роль полягає у забезпеченні наявності надійних джерел надходження прибутків, використанні оптимальних методів розподілу та прийнятті рішень, які б дозволили максимально ефективно використати наявний прибуток.

Формування прибутку відбувається за рахунок різних джерел, зокрема реалізації товарів, продажу майна фірми, позареалізаційних операцій. На цьому етапі розвитку аграрного виробництва більшість підприємств є низькорентабельними, або взагалі збитковими. Тому для них дуже важливим є визначення схеми розподілу прибутку. Загальноприйнятою є наступна схема:

- 1) після отримання валового прибутку підприємство зобов'язане сплатити всі податки, збори та обов'язкові платежі до державного бюджету та державних цільових фондів;
- 2) таким чином отримано чистий прибуток. Після сплати податків, наступним кроком є повернення боргів та сплата відсотків за одержані кредити;
- 3) далі здійснюють виплати з фонду оплати праці;
- 4) кошти, які залишилися, в балансі зазначаються як нерозподілений прибуток. Він на розсуд власників фірми може бути віднесений до резервного фонду або витрачений на інвестиційні потреби[1].

3 метою забезпечення ефективного розподілу прибутку між підприємством та державою доцільно запропонувати регресивну систему оподаткування прибутку (на сьогодні діє система пропорційного оподаткування). Її суть полягає в тому, що із зростанням величини доходу (прибутку) суб'єкта господарювання норматив оподаткування доходу (прибутку) повинен зменшуватися. Така система стимулюватиме суб'єктів господарювання до підвищення рівня ефективності організації виробництва та обумовить потребу вдосконалення обліку і аналізу для кращого управління фінансовими результатами.

Висновки. Метою діяльності кожного підприємства сфери АПК є отримання максимального прибутку, основним джерелом якого є виробництво конкурентоспроможної продукції. В умовах кризи в Україні підприємства свою діяльність спрямовують на забезпечення зростання прибутку, за рахунок якого відбувається формування ресурсів, здійснюється матеріальне заохочення працівників та проводиться фінансування соціальної сфери[1]. При цьому важлива роль відводиться державній підтримці сільськогосподарських виробників шляхом встановлення цін на продукцію, надання державних дотацій та зменшення податкового тиску.

Література

1. Білик М.Д. Методичні підходи до управління прибутком підприємства / М.Д. Білик // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 11. – С. 42-45.
2. Іващенко О.В. Формування прибутку в сільськогосподарських підприємствах / О.В. Іващенко // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2009. – № 4. – С. 71-75.
3. Мазурок П.П. Дослідження ролі та стану наукових поглядів на трактування категорії «прибуток» підприємств / П.П. Мазурок // Держава та регіони. Серія. Економіка та підприємництво. – 2009р. – №4. – С. 117 - 120.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Приказок О.В. Прибуток у формуванні фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств / О.В. Приказок // Банківська справа. – 2009р. – №2. – С.82-88.

УДК 334.726

Майорова Тетяна Володимирівна
д. е. н., професор,
завідувач кафедри інвестиційної діяльності,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
mayorova_kneu@ukr.net

ФРАНЧАЙЗИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ